

Na osnovu člana 34 Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 048/18, 005/19) direktor Centra za informacijski sistem, d o n o s i:

PROGRAM RADA

CENTRA ZA INFORMACIONI SISTEM OPŠTINE BIJELO POLJE ZA 2019. GODINU

Centar za informacijski sistem vrši stručne i druge poslove iz okvira prava i dužnosti u skladu sa **članom 27** Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Bijelo Polje ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 048/18, 005/19). Istim članom je tačno preciziran djelokrug nadležnosti ovog Centra, u kojem se shodno navedenoj odluci poslovi obavljaju u jednoj organizacionoj jedinici u Centru za informacijski sistem.

Programom rada Centra za informacijski sistem Opštine Bijelo Polje su obuhvaćeni pregled i sadržina poslova, način izvršenja i nosioci poslova, rokovi za izvršenje kao i aktivnosti koje su važne u vršenju programiranih poslova.

Ovim programom utvrđuju se poslovi i zadaci koje će Centar za informacijski sistem, Opštine Bijelo Polje obavljati **u toku 2019. godine**.

1. ODRŽAVANJE I UNAPREĐENJE INFORMACIONOG SISTEMA OPŠTINE

1.1. *Rad na razvoju i održavanju računarsko-komunikacione infrastrukture i servisa u informacionom sistemu organa lokalne uprave.*

Rad na ovim poslovima u djelokrugu svoje nadležnosti Centar za informacioni sistem prikuplja podatke, prati funkcionisanje segmenata sistema i daje stručna mišljenja, posebno u vezi funkcionisanja organa lokalne uprave, sekretarijata i službi autoritativno, kao i kod davanja instrukcija, stručnih mišljenja i preduzimanja akcija kod ostalih javnih službi. U tom pogledu Centar će u pogledu održavanja i unaprjeđenja informacionog sistema opštine Bijelo Polje 2019. godini vršiti:

- Implementaciju generisanja servisa.
Redovna aktivnost.
- Pružanje instrukcije organima uprave radi korišćenja ICT infrastrukture i upravljanja dokumentima u odgovarajućem formatu
- Praćenje rangiranja i optimizaciju veb aplikacija.
Redovna aktivnost.
- Razmjenu podataka sa Predsjednikom opštine, svim organima, kao i Ministarstvom javne uprave, prema zakonski određenim nadležnostima.
Redovna aktivnost.
- Proširivanje modela podataka i funkcionalnosti, kao i centralni pregled svih podataka, upravnih akata i formalnosti.
Planirano do 30. juna 2019. godine.
- Dovršavanje funkcionalnosti za potpuno inkrementalno upravljanje dokumentima i slanje podataka.
Od jula do kraja 2019. godine.
- Nastavak rada i obučavanje službenika/administratora Centra, i kasnije, službenike organa Opštine u pogledu implementacije programa za elektronsko upravljanje dokumentima.
Redovna aktivnost tokom 2019. godine.
- Pomoć za instaliranje hardversko-softverske podrške za korišćenje specijalnih servisa
- Aktivnosti na uvođenju domen kontrolera (unaprjeđenje mreže, nabavka primarnog i sekundarnog servera, dodatne opreme, analiza stanja i nabavka licenci Microsoft-a.).

1.2. *Održavanje informacionog sistema, softvera i baze podataka*

- Analiza i poboljšanje bezbjednosti servisa, potpuni *backup* i kontrola *backup*-a podataka. Zaštita podataka sistema finansijskog poslovanja.
Redovna aktivnost tokom 2019.
- Održavanje aplikacija, unaprjeđenje korisničkog interfejsa. Uz adekvatno procjenu moguća je eventualna migracija na novije verzije korišćenih tehnologija radi poboljšanja i efikasnosti rada organa i radi poboljšanja performansi sistema.
Redovna aktivnost tokom 2019. godine
- Prelazak na novu verziju razvojne platforme.

1.3. Intervencije na hardveru

- Nastavak redovnih aktivnosti vezanih za održavanje postojeće fizičke infrastrukture, tehnička pomoć sekretarijatima i službama
- Održavanje infrastrukture razvojnih korisničkih servera.
Redovna aktivnost

2. IMPLEMENTACIJA I REALIZACIJA POSTOJEĆEG, PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE NOVIH RJEŠENJA INFORMACIONOG SISTEMA

2.1. Rad na uvođenju sistema elektronskog upravljanja dokumentima – elektronska uprava EGSP.

Program elektronske uprave u Opštini Bijelo Polje ima za cilj pojednostavljivanje poslovne regulacije i procedura za razvoj biznisa u sekretarijatima i drugim organima u okviru lokalne uprave korišćenjem poboljšanih IT rješenja, kako bi se promovisala učinkovitija i efikasnija lokalna administracija za biznis sektor. U tu svrhu, prema Memorandu o razumijevanju precizirane su dužnosti i odgovornosti i Opštine i USAID- a, kako bi se omogućilo adekvatno i blagovremeno sprovođenje aktivnosti u okviru programa IT podrške elektronskoj upravi u Opštini Bijelo Polje.

- Faza I:
 - Sprovođenje kratke IT situacionu analizu u saradnji Centra i eksperata programa efikasnog upravljanja.
 - Provjera podobnost računara za novi softver – hardware i software.
 - Adaptacija/nabavka operativnog softvera i nedostajuće opreme – odgovornost Eksperta Programa efikasnog upravljanja i IT odsjeka Opštine Bijelo Polje.
 - Instalacija odabranog softvera za e-upravu i obuka zaposlenih – odgovornost Eksperta Programa efikasnog upravljanja i softverska kompanija.
 - Izmjene u modulu i definisanje prava skeniranja dokumenata, unosa i pretrage.
- Faza II: Probni rad u nekoliko procerura, promocija i puštanje servisa u rad.
- Cilj EGSP programa se odnosi na unapređenje IT tehnologije i to: definisanje i kreiranje adekvatnih IT i elektronskih rješenja za unapređenje interne komunikacije, učinkovitost da postojeći jednostavni i adekvatni softver bude operativan, a prema tome ćemo obučiti relevantne kadrove da efikasno primjenjuju uvedena rješenja.

Uvođenje ovog sistema omogućava brži, efikasniji i transparentniji rad organa lokalne uprave jer ubrzava proces rada, čini lako dostupnim baze podataka, a službenicima i starješinama organa olakšava obradu i praćenje predmeta.

2.2. Rad na integraciji sistema video nadzora sa drugim sistemima zaštite (protivprovalni, protivpožarni i sistemi kontrole pristupa).

Opština ima video nadzor i to: šesnaestokanalni DVR (interni) na koga je priključeno 15 kamera kao i jedan četvorokanalni DVR na kojem su priključene dvije kamere koje nadgledaju glavni gradski trg.

Uvođenje IP sistema video nadzora, koji pruža mogućnost nadgledanja i snimanja video i audio zapisa putem računarske mreže (lan ili wan).

Razmatranje uvođenja sistema elektronske identifikacije isključivo korišćenjem individualne SMART kartice, pri čemu se svaki pristup i aktivnosti bilježe na posebnom serveru.

2.3. Uvođenje novih softverskih programa.

U okviru svojih raspoloživih budžetskih sredstava tokom 2019. godine Centarr planira realizaciju sljedećih projekata:

- **Kolaborativno softversko rješenje (Wrike) Sistem pruža sljedeće usluge:**
 - Pružanje potpune podrške u pogledu bezbjednosti i sigurnosti aplikacije;
 - Davanje pune tehničke podrške;
 - Davanje kompletne obuke zaposlenih u Opštini Bijelo Polje i svim organima do osposobljavanja istih za samostalan rad;
 - Davanje savjeta i pružanje raspoloživih uputstava i procedura za rad sa softverskim rješenjem;
 - Savjetovanje za otklanjanje grešaka opaženih tokom eksploatacije ili nastalih usled rukovanja softverom;
 - Obezbeđivanje pristupa aplikaciji na neograničenom broju računara ukoliko naručilac specificira nove zahtjeve;
 - Pravljenje rezervne kopije podataka na dnevnom nivou, za ugovoreni period;
 - Čuvanje šifre za pristup i rad na aplikaciji i bazi podataka, uz snošenje odgovornosti za slučaj zloupotrebe, i dostavljanje šifre isključivo licu koje je ovlašćeno od strane opštine Bijelo Polje za posjedovanje iste i upotrebe nakon pružene adekvatne obuke od strane izvršioca posla;
 - Kontinuirano arhiviranje i vraćanje podataka iz arhive i baze podataka u slučaju potrebe i
 - Prilagođavanje novih rješenja za sistemsko okruženje u cilju efikasnijeg funkcionisanja sistema.
- **Izrada softvera za evidenciju vjenčanih**
- **Softver za elektronsko arhiviranje dokumenata (elektronska pisarnica)**
- **Softver za popis pokretne imovine i inventara**
- **Otkup licenci za softver Kataloga propisa**
- **Web prezentacija za privredu Bijelog Polja**
- **Evidencija prisutnosti na poslu sa pratećom opremom**
- **Softver za elektronsko provjeru sposobnosti kandidata**
- **Implementacija softvera za evidenciju radnog vremena u svim fizičkim cjelinama**
- **Izrada softvera sa pratećom opremom za video nadzor sportske sale**
- **Email servis** – u saradnji sa administratorima krajnjih institucija će se raditi na poboljšanju zaštite krajnjih korisnika email servisa.

- **Ironport proxy** – rad na uvođenju proxy servisa. Radiće se na promociji ovog servisa u cilju podizanja svijesti o zaštiti krajnjih korisnika.
- **Web hosting servis** – analiziraće se mogućnost postavljanja novih platformi za praćenje vidljivosti web sajtova pojedinih organa lokalne uprave u širem smislu.
- **DNS servis** – ispitivanje mogućnosti uvođenja konfiguracije ovog servisa
- **Storage servis** – za uvođenje ovog servisa je potrebno obezbijediti poseban hardver za smještanje podataka kapaciteta do 1-10 TB. U narednom periodu razmotrićemo mogućnost da ovaj vid inicijalne instancije podignemo na nivo mrežnog servisa. Primjena storidž servisa može se koristiti organi za bekap podataka, čime bi se pružila mogućnost da se definišu.
- **Disaster recovery** – DR procedure doprinose kontinuiranom radu servisa i bitne su za očuvanje važnih informacija. Rad u saradnji sa Ministarstvom javne uprave.
- **Stringing i video-konferencijski servis** – u zavisnosti od raspoloživih sredstava za nabavku profesionalne opreme.

2.4. Nastavak implementacije optičkog interneta

Zahvaljujući najnovijoj tehnologiji upotrebe optičkog interneta, Centar je u saradnji sa Crnogorskim Telekomom pripremio projekat zamjene postojeće ADSL, na mnogo bržu optičku internet konekciju.

U toku prethodne godine do zgrade Opštine u ul Slobode smo dovedeni priključak za optički internet iskoristili i konekcija je provučena do prostorije za server za operativni sistem trezorskog poslovanja Opštine Bijelo Polje (2 sprat – trenutno kancelarija domara).

Postupak ugradnje optičkog interneta obuhvata:

- ugradnju CE uređaja (u zgradi Opštine optimalna količina: ugradnja 3 uređaja. Do sada je postavljeno jedan takav uređaj koji je isključio 5 ADSL priključaka, u 2019. godini planiramo da sprovedemo ne samo 1 i 3 sprat Opštine već i mogućnost ukidanja ADSL i uvođenja novog opštinskog interneta u zgradi sportske sale.).
- karakteristike ovih uređaja su znatno manje dimenzije, neosjetljivost na električne smetnje, vodu kao i niske temperature.
- Prednosti optičkog interneta i razlike u odnosu na postojeći ADSL i kablovski internet su, prvenstveno, u većim brzinama kod optičkog interneta, kao i stabilnija konekcija, zato što je kod optike provodnik staklo koje ne generiše struju i samim tim ne izaziva smetnje u protoku, kao što je to slučaj kod bakarnih žica kod postojećih mrežnih rješenja.

3. KONTROLA FUNKCIONISANJA AUTOMATIZOVANE OBRADE PODATAKA

Centar, kroz unaprijeđeni informacioni sistem sistematskom primjenom operacija, vrši obezbjeđenje i transformaciju podataka i informacija u oblik koji će moći da se koristi za određenu namjenu. Podaci i informacije, kao sinonimi, daljom obradom prosljeđuju se "višem" nivou i u tom smislu se obezbjeđuje prikupljanje, obrada, skladištenje i dostavljanje podataka radi njihovog adekvatnog korišćenja.

Podaci i dokumenti moraju biti obrađeni u adekvatnom formatu i prenijeti (u formi izvještaja, pregleda, tabela,...), korisnicima radi dalje komunikacije.

- Centar obezbjeđuje, generisanje, arhiviranje i kontrolu korišćenja i upotrebe informacione tehnologije sistema trezorskog poslovanja Opštine Bijelo Polje. U tom smislu se vrši redovno praćenje funkcionisanja mreže, radi se *backup* na serveru, tipa Simion DELL, kao i otklanjaju se svi mogući kvarovi u radu sistema.
Poslovi su svakodnevni i u tom cilju se vrši i elektronska zaštita podataka na glavnom serveru.
- Centar za informacioni sistem vrši održavanja i unapređenja lokalnih, tj sektorskih sistema, integrisanog sistema video nadzora u zgradi opštine, kao i vodi posebnu brigu o informacionom sistemu koji je već instaliran u kancelarijama kabineta Predsjednika opštine, sektoru urbanizma, saobraćaja i dr. Vršne se neophodne dopune i izmjene softvera, renoviranje tehnoloških sredstava, kao i osvježavanja baze podataka obveznike, fizička i pravna lica na teritoriji opštine Bijelo Polje.
Redovni poslovi.

4. OBUKE ZA KORIŠTENJE INFORMACIONE TEHNOLOGIJE I SISTEMA

Znanje službenika da adekvatno upotrijebi internet i da date mogućnosti iskoristi na pravi način, ne zavisi samo od dostupnosti infrastrukture ili servisa određenom službeniku, već u značajnoj mjeri od motivacije tj. postojanja korisnog i neophodnog sadržaja i njegove svjesnosti o postojanju šansi koje informaciono društvo pruža.

U saradnji sa drugim organima Centar vrši ocjenu i preporuku koju prosleđuje, na za to utvrđen način, starješini organa o potrebu dalje edukacije službenika koji nemaju adekvatno znanje iz ove oblasti, a koje je neophodno za obavljanje radnih zadataka.

Centar u skladu sa tim vrši planiranje obuke službenika i namještenika organa uprave za korištenje informacione tehnologije i sistema; preporučuje nabavke opreme; održavanje računarskih jedinica i sredstava i razmjenu podataka.

Stručne obuke službenika i radionice iz oblasti koje su od interesa za pojedine organe, shodno potrebama i interesovanja, organizovaće se u nastavnim centrima i radionicama.

Za sve zaposlene službenike i namještenike u lokalnoj upravi koji nijesu ranije obavili kurseve za rad na računarima i ostalim sredstvima komunikacione tehnologije, po poreporukama Centra, ispitati njihovo znanje i poznavanje određenih kompjuterskih jezika i za određene predložiti dodatnu obuku.

Vremenski rok: Konstantno tokom godine

5. ZAŠTITA PODATAKA I PRIMJENA SAVREMENE INFORMACIONE I KOMUNIKACIONE TEHNOLOGIJE

5.1. Zaštita podataka i funkcionisanja servisa

Povećani broj internet napada, ograničenja u pogledu zaštite infrastrukture, i mogućnosti da se veoma brzo i lako kopira i integriše veliki broj podataka može imati za posljedicu ozbiljnu

prijetnju i strah kada su u pitanju povjerljivi podaci, privatnost, povjerenje u sigurnost kao i nedostatak korišćenja benefita koje pruža informaciono društvo.

U tom smislu, potrebno je obezbijediti efikasan sistem zaštite, koja mora biti konstantna, efikasna i održiva.

- Vršiti se ugrađivanje softvera, radi zaštite operativnih sistema od strane virusnih softvera. Ovi programi su odgovor na prijetnje u operativnim sistemima i *Windows-u* koji koristi Opština Bijelo Polje.
- Urađuje se firewall i hardverski firewall u slučaju integrisanog firewall-a i u slučaju starijih sistema koje se koriste, a gdje nema nikakvih sistema zaštite.
- Kako bi kvalitetno i uspješno izvršili smo zaštitu operativnih sistema i računara koji imaju internet vezu, instaliranjem antivirus, antispjware i firewall zaštite. Antivirusni program je podešen da sam preuzima definicije te pokreće periodično skeniranje računara. Mi koristimo profesionalan ESSET NOD 32 Antivirus software, besplatan AVG antivirusni programa sa uključenim email skenerom.
Redovni poslovi

5.2. Praćenje i primjena savremene informacione tehnologije

Informacione tehnologije igraju ključnu ulogu u svim elementima poslovanja, ali poseban značaj ima sistem komunikacije i interakcije između organa uprave. Centar će i 2013. godine učestvovati na IT forumima, okruglim stolovima, radionicama, seminarima i događajima, i doprinijeće izdanjima IT biltena koje promoviju primjenu novih znanja.

Led displeji

U toku 2019. godine Centar će održavati emitovanje programa na zavidnom nivou na led displeju koji je postavljen na zgradi Oštine u ul Slobode bb, Bijelo Polje na kojem će se primjenom savremenih informatičkih alatki apdejtovati sve informacije vezano za društveni život grada.

Bijelo Polje – siguran grad

Zahvaljujući dugoročnim informaciono-komunikacionim planovima grada, završava se veliki posao mrežne/optičke infrastrukture grada. Opština Bijelo Polje je projekat uradila iz vlastitih sredstava. Ideja projekta je stvaranje humanijeg životnog okruženja i unapređivanje kvaliteta života građana na bazi savremene tehnologije.

Projektom je predviđeno uspostavljanje video nadzora na ključnim lokacijama u gradu, u skladu sa odredbama o neugrožavanju privatnosti građana, a u namjeri da Bijelo Polje postane bezbjedan grad - građani sigurniji na javnom mjestu, u saobraćaju, a najmlađi bezbrižni u zabavištima, školama, dvorištima i igralištima.

Dosadašnja iskustva su pokazala da video nadzor bitno doprinosi bezbjednosti građana, jer video snimci predstavljaju neoboriv dokaz protiv počinitelaca, pa se tako i preveniraju eventualna buduća krivična djela.

Legalni softver.

Problem postojanja uglavnom nelegalnog softvera je jedno od važnijih pitanja koje treba rješavati. Kroz komunikaciju i sastanke sa predstavnicima Microsoft-a za Crnu Goru, već je traženo da se što prije rješava pitanje zakonitog korišćenja njihovih proizvoda.

Ovo zahtijeva prilično velika sredstva, i to ne jednokratno već u dužem vremenskom periodu, pa zbog komplikovane finansijske situacije napravili smo plan nabavke Microsoft softvera. Office i windows.

Osim standardnih svakodnevnih poslova i zadataka opisanih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova, zaključujemo da se u toku 2019. godine potrebno maksimalno posvetiti iznalaženju rješenja u cilju stvaranja uslova za:

* iskorjenjivanje upotrebe nelegalnog softvera i obezbjeđivanje zadovoljavajuće računarske opreme;

* stabilan rad ICT mreže u zgradi , sa svim funkcionalnostima potrebnim za funkcionisanje elektronske uprave;

* unaprijeđenje funkcionisanja opreme za kroz komunikaciju sa specijalizovanim firmama za održavanje video nadzora i wi-fi tehnologija;

* kvalitetnu internet konekciju koja će zadovoljiti sve potrebe organa lokalne uprave;

* kvalitetnu brigu o IT funkcionisanju svih organa lokalne uprave u Bijelom Polju;

6. TRANSPARENTNOST RADA ORGANA LOKALNE UPRAVE, MEDIJI, VEB SAJT

6.1. Medijska prezentacija društvenih aktivnosti.

Obzirom da je lokalna uprava važan izvor informacija za medije, to je pozicionira u centar komunikacijskih procesa unutar lokalne zajednice i pretvara je u ključnog komunikacijskog aktera. Medijska prezentacija iz društveno-političkog i kulturnog života će se odvijati kroz: televizijske i radijske emisije, televizijski spot, radijske džinglove, novine, javne tribine (fakulteti, srednje škole i mjesne zajednice), kulturne aktivnosti i dr.

Promotivne aktivnosti i medijska prezentacija će se odvijati u saradnji sa Službom Predsjednika Opštine i PR osobom koju odredi Predsjednik Opštine.

6.2. Internet prezentacija opštine Bijelo Polje

Novom internet prezentacijom www.bijelopolje.co.me Opština dobila je potpuniji sadržaj. U 2019. godini Centar će:

- redovno ažuriranje i unos najnovijih aktuelnosti iz nadležnosti organa lokalne samouprave i materijala za sjednice Skupštine,
- održavanje programa i aplikacije koji su vezani za program „Otvoreni parlament”, preko novog interfejsa skupstina.bijelopolje.me
- na znaničnoj web prezentaciji Opštine, izraditi novi interfejs glavnog sajta i sekcije za urbanizam sa svim planovima, projektima i informacijama koji su potrebni, shodno zakonu
- aktivirati "sistem 48" o prijavama problema građana i njihovo rješavanje;

- prevesti oficijelni sajt sa crnogorskog na nekoliko stranih jezika;

Pored redovnog predstavljanja projekata, programa, akata, finansijskih i izvještaja o radu, novinu predstavlja prezentovanje sljedećih sadržaja:

- novi interfejs za privredu Bijelog Polja – **privredabp.me**
- novi interfejs za biznis **zone (biznisbp.me)**,
- novi prostor koji pripada *prezentaciji civilnog sektora* tj. propisima koji definišu njihov rad, propise i aktivnosti
- inovirana sekcija za slobodan pristup informacijama,
- inovirana sekcija - Elektronske prijave građana komunalnoj policiji
- Inovirana sekcija - Rada građanskog biroa
- Inovirana sekcija - Elektronski obrasci

U cilju blagovremenog i objektivnog informisanja građana Bijelog Polja o ostvarenim, novim i drugim planiranim investicijama na području opštine Bijelo Polje Centar će nastaviti sa praćenjem aktivnosti o radu lokalne samouprave i realizaciji razvojnih projekata, koji su od vitalnog značaja za Opštinu Bijelo Polje, obezbjeđenju materijala za izradu informativnih emisija sa saopštenjima i tekstovima uz potpunu zaštitu intelektualne svojine i autorskih prava.

U saradnji sa Službom Predsjednika Opštine i PR osobom koju odredi Predsjednik Opštine u dijelu promotivnog djelovanja u cilju ispunjavanja svih obaveza iz strategije evropskih integracija u smislu postizanja veće transparentnosti javne uprave Centar će u 2019.g još snažnije intenzivirati svoje aktivnosti na postizanju stvarno odgovornog i demokratskog društva.

U Bijelom Polju

04.01.2019. godine

Broj 09-758/19


DIREKTOR
 Vasko Radović